

Deprem bu coğrafyanın bir gerçeğidir. Unutmayalım, Unutturmayalım! Yapılmayanları ve Yapmayanları Sorgulayalım!

Türkiye, Alp-Himalaya deprem kuşağı üzerindedir ve dünyanın depremselliği en yüksek ülkelerinden biridir. Ülkemizde ve yakın çevresinde 1900-2021 yılları arasında büyüklüğü 4.0 ve daha fazla olan deprem sayısı 6.862'dir. Bu depremlerin 115 tanesinin büyüklüğü 6.0 ve üzeridir.

Ülkemizdeki doğal afetler sınıflamasında en büyük can ve ekonomi kayıplarına neden olan tehlike depremdir. Nüfusun yoğun, yapılaşmanın plansız ve denetimsiz üretildiği yerleşmelerde depremler çok sayıda insanın ölümüne, yaralanmasına ve aynı zamanda büyük ekonomik kayıplara yol açabilmektedir. Göç, plansız kentleşme ve denetimsiz yapılaşma süreci nüfusu yoğun kentler oluşturmakta, korunmasızlık ve açıkta kalma düzeyi artmakta, sonuçta depremselliği yüksek kentlerimizde büyük "risk havuzları" oluşmaktadır.

Türkiye'de depremden dolayı can kayıplarının %95'i bina hasarlarından, %3'ü yapısal olmayan unsurlardan (ağır ve büyük eşyalar) oluşur. Yaralanma sayılarının %50'si yine yapısal olmayan unsurlardan kaynaklanır.

Kentleşme ve sanayileşme sürecindeki ülkemizde, çoğu yüksek deprem tehlikeli alanlar içerisinde kalan plansız, denetimsiz inşa edilmiş binaların ve nüfusun yoğun olduğu kentlerimizin sayısı artmaktadır. Bu durum Türkiye'yi 'kent depremleri' sürecine sokmuştur. 17 Ağustos 1999 Kocaeli, 23 Ekim 2011 Van ve 24 Ocak 2020 Elazığ-Malatya depremleri bu sürecin örnekleridir.

Afet kayıplarının ve risklerin azaltılması politikaları, afet yönetim anlayışının müdahale ağırlıklı olmak yerine riskleri azaltma ağırlıklı olması ile başarılabilir. Her afetten sonra müdahale ve arama-kurtarmada ne kadar başarılı olduğumuz söyleminin yerine, her afetten önce yapılan işlemlerle riskleri ne kadar çok azalttığımızı gösterecek sonuçları ortaya koymak gerekmektedir.

Afetleri izleyen ve gözlemlerini raporlayarak önerilerde bulunan resmî kurumların, sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının uyarılarını görmezden ve duymazdan gelirse, büyük kayıplarla yüzleşmek kaçınılmaz olacaktır.

Eğer doğal veya teknolojik olayların tehlike olasılığı yüksekse, tehlikeye maruz topluluklar korunmasızsa ve açıkta kalmaktaysa risk çok büyür ve afet kaçınılmaz olur. Bu durum her tür doğal ve insan kaynaklı tehlike için geçerlidir. Deprem için bir örnek verelim; eğer binanız deprem tehlike derecesi yüksek bir yerdeyse (tehlike), zeminin deprem sırasındaki davranışı iyi değilse, binanız öngörülen deprem derecesine uygun inşa edilmemişse (hasar görülebilirlik) ve deprem sonrası barınma dahil insani ihtiyaçların karşılanmasında ve baş etmede sorun varsa (açıkta kalma) bu durumda deprem kayıp riskiniz yüksek olacaktır.

Son yıllarda, genellikle afete dönüşen doğal ve teknolojik afetlerden sonra resmi ağızlardan "risk azaltma" söylemi daha sık gündeme gelmekle birlikte, ulusal ve uluslararası istatistiklerdeki kayıp düzeylerine bakıldığında afet risklerinin azaltılmasına yönelik eylem ve uygulamalarda arzu edilen düzeye erişemediğimiz görülmektedir.

EM-DAT veri tabanına göre 1900-2020 yılları arasında Türkiye’de deprem kaynaklı afetlerin sonuçları aşağıda verilmiştir.

Can Kaybı: 94,013

Yaralı:101,356

Evsiz: 1,298,279

Etkilenen Nüfus: 7,178,838

Sigortalanmış Meblağ (ABD Doları): 2,105,800,000

Toplam Hasar Meblağı (ABD Doları): 25,128,900,000

Deprem dahil afete dönüşebilen doğal olayların oluşturacağı riskleri azaltmak ve dirençli bir toplumsal yapı inşa etmek olmazsa olmazdır. Bu nedenle, bilimsel doğruların ve aklın gösterdiği yolda demokrasi, hukuk, eğitim, teknoloji ve kalkınma normları geliştirmek ve sürdürülebilir duruma getirmek zorunluluğumuz vardır.

Deprem zararlarını azaltmak için Jeofizik Mühendisliği uygulamaları ve denetim olmazsa olmazdır. Karayolları Genel Müdürlüğü’nün birçok bölgesinde, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’nın birçok il müdürlüğünde, bina inşaatı için yapı ruhsatı veren zemin etütlerindeki jeofizik ölçümleri yerinde ve rapor üzerinde denetlemesi gereken ilçe belediyelerinin birçoğunda Jeofizik Mühendisleri bulunmamaktadır.

Bu sebeptendir ki, karayolunda meydana gelen heyelanları, zemin çökmesi sonucu raydan çıkan trenleri, 70 km uzakta Sisam Ada’sında meydana gelen depremde ülkemizdeki yıkımları görmekteyiz.

İstanbul tarihte yıkıcı depremlerle karşılaşmıştır. Doğa kanunları gereği, bir yerde deprem oluyorsa ileri bir zamanda aynı yerde tekrar olacaktır. İstanbul’da Jeofizik Mühendisi bulundurmeyen ilçe belediyeleri bulunmaktadır. İstanbul gibi bir kültür başkentinde, yapı ruhsatı verilmeden önce yapılan jeofizik çalışmaları yerinde ve rapor üzerinde ilgili standart ve yönetmeliklere uygun yapıldığını denetleyecek Jeofizik Mühendisi bulunmaması utanç vesikasıdır.

Yerel ve Merkezi yönetimlerin bilime ve mühendislik uygulamalarına gerekli önemi verdiği günleri görmek umuduyla, depremlerde yaşamını yitiren vatandaşlarımızı saygıyla anıyoruz.

DEPREMDE ÖLMEK KADER DEĞİL BİR CİNAYETTİR, TEDBİRSİZLİK VE ÖNLEM ALMAMAK CİNAYETE ORTAK OLMAKTIR.

TMMOB JEOFİZİK MÜHENDİSLERİ ODASI İSTANBUL ŞUBESİ